

חברים יקרים:

הרינו מתכבדים לשלוח אליכם עדכונים, רשמים ומאמרים בתחום המס. קריאה נעימה.

גילוי מרצון: שנה להחלת הנוהל לגילוי מרצון – סיכום ביניים, דוח ה-OECD, עמימות וביקורת

פתח דבר

לפני כשנה פרסמה רשות המסים נוהל חדש לגילוי מרצון. הנוהל מעודד ומאפשר לתושבי ישראל לדווח על הכנסות ונכסים בלתי מדווחים בישראל ומחוצה לה ובכך למנוע חשיפה אפשרית להעמדה בפני הליך פלילי. לצד הנוהל פורסמה הוראת שעה, אשר מאפשרת הגשה של בקשה על בסיס אנונימי או על בסיס דיווח מקוצר. הוראת השעה אמורה הייתה לפקוע ביום 6 בספטמבר 2015, אך באופן בלתי מפתיע, יש לציין, הוארכה ממש ברגע האחרון. בחלוף שנה מפרסום הנוהל, וכן לרגל הארכת הוראת השעה ולרגל פרסום דוח של ארגון ה-OECD, הסוקר תכניות גילוי מרצון ב-47 מדינות שונות, מצאנו לנכון לסכם את מסקנותינו מיישום הנוהל והוראת השעה, ולבקר את האופן שבו מיושם הנוהל על ידי רשות המסים.

סקירה כללית של נוהל הגילוי מרצון

ראשיתו של הנוהל לגילוי מרצון בחודש אפריל 2005, אז פרסמה רשות המסים נוהל ראשוני לפיו נישום, אשר יפנה בפניה כנה ומפורטת לרשות המסים, אשר אינה נובעת מפתיחת חקירה ומבלי שלרשות המסים יש מידע מוקדם אודות הנישום, יהיה זכאי לקבלת חסינות פלילית. הנוהל המקורי

קבע, בין היתר, כי גם אם לא תאושר הבקשה לקבלת חסינות פלילית, רשות המסים לא תעשה ככלל שימוש במידע שנמסר לה במישור הפלילי. בחודש נובמבר 2011 יצאה רשות המסים בהוראת שעה לתקופה מצטברת של כ-10 חודשים, במסגרתה התאפשר לתושבי ישראל לבצע מהלך של "גילוי מרצון" של נכסי החוץ והכנסות לא מדווחות שמקורם מחוץ לישראל. הוראת השעה אפשרה, בשלושת החודשים האחרונים לתחולתה, להגיש פנייה של גילוי מרצון באופן אנונימי, כאשר רק לאחר שסוכמה, ככל שסוכמה, חבות המס לתשלום במישור האזרחי, נדרש הפונה לגלות את זהותו. הוראת השעה גם הקלה בכך שהיא פטרה את הנישומים מחבות בריבית, קנסות והפרשי הצמדה (בצורה חלקית) במישור האזרחי.

גם הנוהל העכשווי משנת המס 2014, דורש, כי הגילוי מרצון יהיה כנה ומלא ויעשה בתום לב, שלא תיערך חקירה או בדיקה בעניין המבקש ברשות המסים, ועוד. הנוהל כולל מקרים חריגים, בהם תתאפשר החלת הנוהל גם אם קיים מידע מוקדם לגבי הפונה ו/או בת/בן זוגו במשרדי רשות המסים. בדומה לנוהל המקורי משנת 2005, הפנייה הראשונה נשלחת לסמנכ"ל בכיר לחקירות של רשות המסים (להלן: "הגורם המוסמך"), אשר מנתב את הבקשה לפקידי השומה האזרחיים, במידה ומצא אותה מתאימה לגילוי מרצון. הפנייה צריכה לכלול את כל המידע הרלוונטי לבקשה,

הדוח מציין, כי המטרות המרכזיות של כל תכנית לגילוי מרצון הן להגביר את גביית המסים בטווח הקצר, ואת הציות והאכיפה של הנישומים בטווח הארוך. לשם כך, הדוח סוקר בין היתר את העקרונות החשובים להצלחתה של תכנית לגילוי מרצון:

העיקרון הראשון - על התוכנית להיות ברורה ביחס למטרות ולתנאים שלה (clear about its aims and terms). ביחס לכך הדוח קובע, כי על מנת למנוע עמימות, תנאי התוכנית צריכים להיות ברורים על גבי פרסום מנחה -

"The terms of the programme or initiative should be clearly set out in guidance accessible both to the eligible population and to others, to avoid both ambiguity and any charge of a lack of even-handedness on the part of the tax authority. It should also be clear how disclosures under the programme will be treated for anti-money-laundering purposes"

כמו כן, רצוי, כי התוכנית תהא רחבה ככל הניתן ותסתיים במתן חסינות מפני הליך פלילי.

העיקרון השני - הצגת הרווחים מן התוכנית לציבור (Deliver demonstrable and cost-effective increases in current revenues).

העיקרון השלישי - שמירה על עקביות עם כללי הציות והאכיפה הרגילים (Be consistent with the generally applicable compliance and enforcement regime).

העיקרון הרביעי - הרתעה של מפרי חוק (Help to deter non-compliance).

לרבות את מקור ההכנסה, סכום ההכנסה שהושמט ואומדן המס לתשלום. ככלל, הנוהל לא יחול כאשר הוא אינו מניב תשלום מס משמעותי בפועל לגבי שנות המס הרלוונטיות בבקשה. הנוהל גם מציין, כי אם הבקשה לא אושרה על ידי הגורם המוסמך, רשות המסים לא תעשה שימוש בבקשה - לא בהליך הפלילי ולא בהליך האזרחי. במקביל, על מנת לעודד פניות לגילוי מרצון יצאה כאמור רשות המסים עם הוראת שעה למשך שנה (להלן: "הוראת השעה"), אשר הוארכה כאמור, במסגרתה ניתן לפנות באופן **אנונימי**, בדומה להוראת השעה משנת 2011. הבקשה האנונימית מופנית לגורם המוסמך וכוללת את כל הפרטים הרלוונטיים, למעט את שם המבקש ופרטים מזוהים נוספים. הוראת השעה קובעת, כי הגורם המוסמך רשאי להעביר את הבקשה לפקיד השומה על מנת לסכם את סכום המס עם המייצג של המבקש. הוראת השעה מאפשרת גם לפנות **במסלול מקוצר** לגילוי מרצון, וזאת כאשר סך ההון שנכלל בבקשה אינו עולה על שני מיליון ₪ וההכנסה החייבת מגילוי אינה עולה על חצי מיליון ₪. במסלול זה מגישים דוחות מס לגורם המוסמך, אשר במקרים המתאימים מעביר את הבקשה עם דוחות המס לפקיד השומה על מנת לשלם את סכום המס.

עיקרי הדוח של OECD

בחודש אוגוסט 2015, פרסם ארגון ה-OECD דוח עדכון (לדוח משנת 2010) לגבי תכניות גילוי מרצון ב- 47 מדינות - Update on Voluntary Disclosure Programmes : A Pathway to tax compliance.

והכנסות שלא דווחו על ידי דורות קודמים (הורים והורי-הורים). הדוח מדגיש, כי במצבים אלו הנישומים יתקשו להמציא נתונים מעבר ל-10 שנים לאחור. בנוסף, דרושה בהירות ביחס למספר שנות המס הכלולות בתוכנית.

הדוח מציע לרשויות המס להציג גישה פרגמטית בטיפול בבקשה במידע חסר בעת חישוב רווחים, הכנסות והפסדים, ובפרט במצבים בהם לא ניתן לאתר את שווי הרכישה של הנכסים, או שלא ניתן להצביע בבירור מי נושא באחריות במקרים של שינוי בבעלות על נכסים וחשבונות בנק על רקע של ירושה, גירושין, נישואין וכו'. הדוח מציע בהקשר לכך להפחית את הריבית ואת העונשים החלים במקרה של אי דיווח שתחילתו בדורות קודמים.

שלישית, נדרשת שמירה על סודיות המידע הנמסר בעת הגילוי מראון.

רביעית, נדרשת הקטנת החשש מפני אכיפה מוגברת בעתיד בעניינו של הנישום הספציפי בעקבות הפנייה לגילוי מראון.

חמישית, ההדרכה צריכה לכלול את הנסיבות בהן ישיתו על מבקש הבקשה עונשים וריביות וכן את אופן החישוב שלהם. נישומים צריכים להיות מודעים לחבות המס הפוטנציאלית שלהם, ובכל מקרה רצוי שחבות זו לא תעלה על החבות שהייתה מוטלת עליהם אילו לא בחרו להשתתף בתוכנית בהתאם לעקרון לפיו:

"the cost of voluntary disclosure should be less than if the taxpayer were to be caught by compliance action on the part of the tax administration, but higher than if the taxpayer has been compliant from day one."

החוק חייב להיות חמור יותר לעומת הטיפול באוכלוסייה, אשר פונה לתוכניות הגילוי מראון.

העיקרון החמישי – שיפור דרגת הציות בקרב האוכלוסייה הזכאית לגילוי מראון (Improve levels of compliance among the population eligible for the programme). ביחס לכך הדוח קובע, כי יש להגביר את הסיכון של גילוי וטיפול באוכלוסיית הנישומים מפרי החוק (למשל על ידי החלפת מידע אוטומטי בין מדינות), לצד זמינות של התוכנית לאוכלוסייה, אשר מבקשת להיכנס לשעריה.

העיקרון השישי – שמירה על איזון בין רצון לגבות מס בזמן הקצר לבין שיפור הציות בטווח הארוך (Complement the immediate yield from disclosures with measures that improve compliance in the longer-term).

בהמשך, הדוח קובע, כי הסיבה המרכזית לכך שאנשים נרתעים מפנייה לתוכניות של גילוי מראון היא העדר ודאות. על מנת להתמודד עם החששות של הפונים, הדוח דורש, כי תוצג הדרכה ברורה (Clear Guidance) ביחס לנושאים הבאים:

ראשית, נדרש, כי ההליך יהיה ברור -

"The process for voluntary disclosures should be clear".

ההדרכה צריכה לכלול הסבר לגבי ההליך, איש הקשר מצד רשות המסים, המסמכים הנדרשים בבקשה ומתן אפשרות לקבלת תשובות ביחס לנוהל.

שנית, טיפול במידע חסר (Incomplete records). ביחס לכך הדוח קובע, כי ההדרכה צריכה לכלול התייחסות פרטנית למידע חסר, הנובע מנכסים

המומלצים שנקבעו על ידי הארגון להפעלה של נוהל נהיר וברור.

בחלוף שנה מהפעלת הנוהל, ניתן לומר, כי בישראל כמו בישראל, קיים אי ודאות וחוסר שקיפות לגבי עצם אישור הבקשה, תקופת הגילוי, סכום המס שישולם ומועד אישור הבקשה. הכל בחזקת תורה שבעל פה. כמו כן, הדרישה להמצאת מסמכים ללא מגבלת זמן, גם כאשר מדובר על מסמכים ששייכים לדורות קודמים, אינה עולה בקנה אחד עם המלצות ארגון ה-OECD בדוח האמור.

יש להצר על כך, כי הנוהל אינו קובע את אופן המיסוי (למעט לעניין כללים פרטניים לגבי קיזוז הפסדים במסגרת הוראת השעה), אלא נשען על פרקטיקה כללית לפיה הרשות מסתפקת לכאורה במיסוי של 10 שנות מס, שתחילתן בשנת המס 2005. לצד חישוב חבות המס השוטפת, הרשות דורשת באופן כמעט אובססיבי, כי יימסר לה מידע על מקור הכספים והאם הכספים מוסו בישראל. במסגרת הפנייה, נדרש הפונה להוכיח, כי הכספים שהופקדו בחשבונות הבנק בחו"ל לא היו חייבים במס בישראל במועד הפקדתם או ששולם עליהם מס בישראל לפני הפקדתם בחו"ל. דרישה זו הופכת לעיתים למשימה בלתי אפשרית, כאשר מדובר למשל בכספים שהופקדו לפני שנים רבות על ידי הוריהם של הנישומים, ואין כל אינדיקציה למקור הכספים ו/או האם שולם מס בגינם. רשות המסים כבר אינה מסתפקת בהוכחת מועד העברת הכספים לידי המבקש, אלא דורשת לראות את היתרה שהועברה בעבר וכן מבקשת הוכחות חותכות

שישית, ההדרכה צריכה לכלול את הנסיבות בהן תינתן חסינות מפני הליך פלילי במסגרת הגילוי מרצון.

שביעית, נדרש הליך של פנייה אנונימית. בחלקו האחרון מכיל הדוח טבלת השוואה ומידע ספציפי לגבי תכניות גילוי מרצון ב-47 מדינות נכון לחודש מרץ 2015. למעשה מדובר בכל מדינות ה-OECD, ובהן ארצות הברית, בריטניה, גרמניה, אוסטרליה, קנדה וכן מדינות מובילות נוספות דוגמת סין, הודו ורוסיה. כולן – למעט שתי חברות ב-OECD – **יוון וישראל**. באופן כללי, בכל המדינות בסקר, העלמת מס גוררת ענישה פלילית (ומאסר) לצד תשלום המס, ריביות וסנקציות אזרחיות (לרבות עונשים כספיים – monetary penalties - על סכום המס הלא משולם). לעומת זאת, בקשת גילוי מרצון גוררת ברוב המדינות את תשלום המס המקורי, אך בחלק מן המדינות שיעור הריבית מופחת. בנוסף, ב-19 מתוך 47 המדינות בסקר מופחתים העונשים הכספיים לחלוטין, ובמדינות אחרות הם מופחתים בצורה משמעותית. ברוב המדינות הליך הגילוי מרצון מונע גם מאסר בפועל בגין עבירות המס.

ביקורת על נוהל הגילוי מרצון ויישומו בפועל לאור

דוח ה-OECD

כאמור, ישראל נעדרת מן הדוח. כלומר, לצד יוון אנו החברה היחידה בארגון ה-OECD שאין כל מידע לגבי תכנית הגילוי מרצון, המופעלת בה. אולי משום שהתוכנית הישראלית אינה עומדת בסטנדרטים

לכך, כי מרבית הבנקים הזרים מספקים דוחות לעשר שנים בלבד.

ניטול למשל, שני זוגות של שכירים. זוג אחד העביר בשנות ה-90 כסף לשוויץ. הזוג השני קיבל כספים בירושה מחוץ לישראל. המוריש היה תושב חוץ. במקרה של הזוג הראשון שולם על הכספים מס כדין בישראל. במקרה השני לא חל ממילא מס בישראל בעת ההורשה. שני בני הזוג הפקידו את הכספים בבנקים זרים, באפיקים סולידיים, שהצמיחו הכנסות ריבית שנתיות. עם הזמן ההון של בני הזוג בחשבונות הבנק צמח. שני בני הזוג לא דיווחו על הכנסות הריבית שנצמחו להם ופונים עתה להסדיר את תשלום המס במסגרת הנוהל. בני הזוג הראשון לא שמרו מסמכים המעידים על העברת הכספים אל מחוץ לישראל. ברשות בני הזוג השני קיימת צוואה וכן אישור על מועד העברת החשבון לבעלותם. יחד עם זאת, אין בידם מסמך, המעיד על היתרה בחשבון הבנק במועד פטירת המוריש.

עד מהרה ימצאו עצמם שני בני הזוג (באמצעות המייצגים שלהם) עומדים בפני דרישה מצד רשות המסים לתשלום מס בשיעור של 10% לפחות מיתרת הכספים נכון ליום 31 לדצמבר 2004. ללא תשלום זה יתקשו בני הזוג להגיע להסכמה עם פקיד השומה על חבות המס, אשר תסלול את הדרך לקבלת החסינות הפלילית.

מובן, כי ברמה המהותית אין כל סיבה למסות את יתרת הכספים של בני הזוג, מה גם שמיסוי כזה עלול לכלול מיסוי רווחים בלתי ממומשים. מיסוי יתרת הכספים ודרישת המצאת המסמכים ללא

להעברת הכספים מישראל לבנק הזר. כך יוצא, שרשות המסים יצרה דרך מקורית ובלתי חוקית לגישתנו, להעניש ולגבות כספים, גם במקרים שלפי דיני המס שחלו לאורך השנים לא קמה חבות במס. במילים אחרות, למרות שהדבר אינו מצוין בנוהל ולבטח לא בחוקי המס, רשות המסים מנצלת (בניגוד להמלצות דוח ה-OECD) את חסרון המידע ויוצרת יש מאין חבות מס עמומה ורטוראקטיבית לענישת הפונים לבקשת הגילוי מרצון - 10% על יתרת הכספים ליום 31 בדצמבר 2004 באם מדובר על שכיר, 15% על יתרת הכספים למועד הנ"ל באם מדובר על עצמאי, שיעור מס שולי על מקור לא מוסבר של כספים, שהופקדו בחשבון הבנק לאחר 1 בינואר 2005, שיעור מס שולי על הכנסה מעסק שלא דווחה לפני שנת 2005, וכן הלאה וכן הלאה. תלוי בפקיד השומה ובעמדה הספציפית של הגורמים המקצועיים.

למעשה, חישובי המס הכרוכים בהגשת הבקשה מאבדים פעמים רבות את חשיבותם, כאשר עיקר ההתמקדות עוברת לשאלת מקור הכספים.

נזכיר לעניין זה, כי עד שנת 2003, שיטת המס בישראל הייתה שיטה טריטוריאלית בבסיסה, כך שככלל, הכנסות, ובעיקר הכנסות פאסיביות (ריבית, דיבידנד, הכנסות שכירות ותמלוגים), אשר הופקו מחוץ לישראל עד לשנת 2003, לא היו חייבות במס בישראל. בנוסף, עד היום וללא כל הסבר מניח את הדעת, לא קיימת חובת דיווח כללית, כך ששכירים רבים וגמלאים לא נדרשו בעבר ואינם נדרשים כעת להגיש דוחות מס. כמו כן, גם רשות המסים מודעת

עומדת בקנה אחד עם המטרות של הנוהל בדבר יצירת ציות ואכיפה לטווח הארוך ויצירת במקומה אוירה של חוסר אמון וניצול.

מיסוי הקרן בנסיבות בהן מלכתחילה היא לא הייתה חייבת במס, מנוגד לעקרון היסוד העומד בבסיס הגילוי מרצון, לפיו רצוי, כי הליך הגילוי מרצון ישפר את עלויות המס של הנישום, ביחס למצב בו היה נתפס על ידי רשות המסים ללא גילוי. לאור התנהלות הרשות עד כה ויישום הנוהל בפועל, יש מקום לשקול לשלב את הנוהל במסגרת הוראות ברורות בפקודת מס הכנסה (ולו כהוראת שעה). מדינה מתוקנת אינה רשאית לפעול ולגבות כספים מאזרחיה ללא הסמכה מפורשת לכך בחוק.

שיקולים ומסלולים אפשריים להגשת בקשה

לגילוי מרצון – טיפים ורשמים מן הפרקטיקה

לאור האמור, נפרט להלן את החלופות השונות לגילוי מרצון בישראל וכן חלק מן השיקולים המנחים בבחירה בחלופה העדיפה בנסיבות המקרה הספציפי.

כך, במקרה של נישומים, אשר מבקשים לחשוף נכסים והכנסה לא מדווחים בישראל, **ראשית**, יש לשקול לאמץ את ההליך הראשי של גילוי מרצון תוך מסירת שם הנישומים כבר בתחילתו של ההליך. לדעתנו מומלץ לנקוט בהליך זה, כאשר הלקוח רוצה בכל מחיר להגיע לסיכום עם הרשות ובפרט כאשר מקור הכספים ברור, כך שקיימת ודאות יחסית לגבי סכום המס, שישולם בסופו של ההליך. הליך זה מומלץ, גם כאשר יכול להיות הסבר אלטרנטיבי

מגבלת זמן וללא שסוגיה זו מוסדרת באופן ברור בנוהל, כל שכן בחקיקה, הופכת את מיסוי מקור הכספים בעינינו לקנס, המוטל ללא מקור חוקי.

יתרה מזאת, מיסוי הקרן מנותק פעמים רבות מסכום ההכנסה הבלתי מדווחת ומחבות המס הנובעת מהכנסה זו. עיון בעונשים האזרחיים המוטלים בפקודה (סעיף 191 למשל), לצד העונשים הפליליים (סעיף 220 למשל) מגלה, כי עונשים אלו קשורים בטבורם לסכום המס שלא שולם או לסכום הכנסה שהועלמה, בדומה לסנקציות הקיימות במדינות אחרות. מתבקשת אם כן המסקנה, כי רשות המסים נוקטת ביישום הנוהל בגישה מחמירה יותר מהגישה בה נקט המחוקק בפקודת מס הכנסה (ובחוקי מס אחרים). זאת ועוד, גישה זו נוגדת את עמדת ה-OECD, לפיה עלות המס של הנישום הבוחר בהליך גילוי מרצון צריכה להיות נמוכה יותר מאשר העלות של נישום שנתפס בעבירת מס. ברור, כי הדבר חמור ומחייב שינוי מידי בגישת רשות המסים.

מוטב היה, אם כן, כי רשות המסים תוציא הבהרה לנוהל, במסגרתה הייתה מגבירה את ודאות תוצאות ההליך בהתאם להנחיות דוח ה-OECD. ההבהרה צריכה לקבוע את שנות המס הדרושות לגילוי ולהפסיק לאלתר את מיסויה הבלתי חוקי של הקרן. הגישה הנוכחית של רשות המסים, אולי תורמת כספים לאוצר המדינה בזמן הקצר, אך אינה עונה על קריטריונים בסיסיים של הגינות, שקיפות וצדק. לבטח, בנסיבות בהן היה שינוי במשטר המס בישראל רק בשנת המס 2003 ואין ולא הייתה חובה כללית להגשת דוחות מס שנתיים. גישה זו אף אינה

אומנם, במקרה זה לא יינתן ככל הנראה מכתב החסינות המיוחל. אך ייתכן כי לא יהיה בו צורך. רשות המסים, לפי הכרזתה, מנועה מלעשות שימוש במידע הנמסר במסגרת הנוהל, הן לצרכי ההליך הפלילי והן בהליך האזרחי. בנוסף, אנו מתקשים לראות את בתי המשפט מאשרים למסות את הקרן ללא כל מקור חוקי, במידה ותוצא שומה על ידי רשות המסים, אשר תבקש למסות אחוזים מן הקרן. כך, בסופו של יום, ישולם המס על ההכנסה השוטפת ו"יוסר המחדל", מבלי שיקום הצורך להסכים לתכתיב בלתי חוקי ובלתי הוגן לטעמנו למיסוי הקרן כתנאי לקבלת החסינות הפלילית. מובן, כי רצוי להסביר ללקוחות את משמעות התהליך בטרם עת ולבחור בגישה זו רק במקרים המתאימים.

שלישית, המסלול המקוצר. מסלול זה עשוי לייעל את הליך הגילוי מרצון במקרים של חשבונות בנק ונכסים בסכומים קטנים יחסית. יחד עם זאת, עולה השאלה בין היתר, כיצד ניתן לדעת מהו סכום ההכנסה החייבת במקרה שלא ברור אם ההון הראשוני חייב במס בישראל, או פטור. על כן, רצוי לבחון שימוש במסלול המקוצר, רק כאשר קיימת וודאות לגבי סכום ההון וסכום ההכנסה החייבת. בנוסף, סד הסכומים המוגבל במסגרת ההליך המקוצר, גורם לכך שפעמים רבות סכום המס המתקבל בסופו של יום הינו נמוך ועלול להידחות על ידי הגורם המוסמך (בהעדר תשלום מס משמעותי). במקרה זה עולה השאלה, אם כדאי מלכתחילה להגיש דוחות מס מתקנים/חדשים על השנים הלא

למקור הכספים. גילוי השם בראשית ההליך יקל על המבקש, בזמן המשא ומתן עם הרשות, להוכיח את מקור הכספים ואם שולם עליהם מס כדין. בנוסף, גילוי השם כבר בשלב הראשוני יכול להקל על המבקש לחתום על טפסים, במידה והתבקש על ידי בנקים זרים לאשר, כי חשבונות הבנק והרווחים השוטפים דווחו לרשות המסים בישראל.

שנית, ניתן לאמץ לחילופין את ההליך האנונימי. הליך זה שמור בין היתר, למבקשים, אשר קיימת להם אופציה למצוא פתרון אחר לכספים במידה והמשא ומתן אם רשות המסים לא מסייע, או כאלו החפצים לשמור את הקלפים קרוב לחזה ורוצים לוודא תחילה את תוצאות המס בטרם מסירת השם לרשויות. חלופה זו יפה גם כאשר יש פתרון משפטי-חוקי אחר, אשר מאפשר את אי מיסוי ההכנסות והכספים בישראל. למשל, במקרה של ניתוק תושבות מישראל, או חלופה של נאמנות יוצר תושב חוץ (לפי הדין לפני תיקון 197 לפקודה).

בכל מקרה, יודגש, כי אנו סבורים, כי בשני המסלולים, הרגיל והאנונימי, ניתן במקרים מסוימים לעשות שימוש מושכל בנוהל כאשר מקור הכספים חוקי, אך לא ניתן בשל חלוף הזמן להוכיח, כי שולם עליהם מס כדין בישראל (או שמלכתחילה לא היה אמור להיות משולם מס בישראל). במקרה זה, ניתן לדעתנו לשלם את סכום המס הנגזר מן העשור האחרון (בהתאם לפרקטיקה הנהוגה על ידי הרשות), אך לסרב לשלם קנס בלתי חוקי לטעמנו על מקור הכספים.

בהליך מקוצר. גם לגבי משכירי דירות שלא דיווחו על הכנסות שכירות אך לא קיבלו טופס 5329, ניתן לפנות לפקיד שומה אזרחי ולהסדיר את חבות המס ללא פנייה לנוהל. יחד עם זאת, יש לשקול מהלך זה רק במקרים של הכנסות נמוכות יחסית וכאשר מדובר על מספר דירת מצומצם בלבד.

סיכום

העמימות הקיימת בתפעול הנוהל על ידי רשות המסים ואי הודאות לגבי תוצאות המס של ההליך, מחייבת בהתאמה את הנישומים להתכונן מבעוד מועד לבחירת ההליך המיטבי בעניינם הספציפי. הארכת הוראת השעה לפרק זמן נוסף (בלתי מוגבל נכון למועד הרשומון), מקנה לנישומים השונים חלון הזדמנויות נוסף להשתמש בחלופות השונות. יש לשקול את המתווה הרצוי בכל מקרה לגופו על מנת להביא את הנישום למצב המיטבי, גם במחיר של אי הסדרה של המישור הפלילי. ציינו בהקשר לכך, כי די לסקור את הדוח של ארגון ה-OECD, על מנת להבחין, כי המצב בישראל אינו תקין. עקרונות של שקיפות, הגינות ויושר נרמסים על מזבח גביית המס, פרסומים שגויים ונמהרים בעיתונות והפחדה של ציבורים שלמים. כולנו תקווה שרשות המסים תצא בפרשנות ברורה לגבי יישום הנוהל ותבטל לאלתר את דרישת מיסוי המקור הבלתי חוקית לטעמנו, על מנת שיישום הנוהל יהיה פשוט יותר וזמין יותר לנישומים ולפקידי המס.

מדווחות ללא פנייה לנוהל (המקוצר), או שמא לפנות לנוהל המקוצר, להידחות ולפנות לפקיד השומה על מנת להסדיר את תשלום המס. לכל שיטה יש את היתרונות והחסרונות שלה. באופן כללי, ככל שהסיכון הפלילי גדל, כך עדיף לדעתנו להגיש בקשה מסודרת להליך מקוצר. בקשה זו מחזקת את תום הלב של מגיש הבקשה.

נזכיר עוד, כי הרשות מחזיקה בדעה, לפיה כל מי שקיבל טופס 5329, בדבר דו"ח פרטים אישיים והצהרה על מקורות הכנסה בארץ ובחו"ל, אינו עומד בתנאי הגילוי מרצון, משום שאיבד לכאורה את תום הלב בפנייה. ניתן להתווכח עם עמדה זו. מכל מקום, גם במקרה זה עדיף לדעתנו לפנות לגילוי מרצון, להידחות ולהסדיר את חבות המס מול פקיד השומה. שאלה אחרת היא, כמה שנים צריכים להיות כלולים בהסדרה זו. מכסת עשר השנים המוסדרת בפרקטיקה של הגילוי מרצון, או שמא תקופה קצרה יותר (במגבלות ההתיישנות). שוב, ככל שהחשיפה הפלילית גבוהה יותר, רצוי לדעתנו לשלם את חבות המס המקובלת במסגרת הנוהל.

ומה לגבי הכנסות שכירות?

תשובה חלקית ניתנה בפרסום שיצא מאת סמנכ"לית בכירה שומה וביקורת של רשות המסים (להלן: "מכתב הסמנכ"לית"), אשר קובע ביחס למשכירי דירות שקיבלו טופס 5329, בין היתר, כי "יש לדרוש הגשת דוחות החל משנת המס 2007 ואילך, ככל שהיו בשנים אלו הכנסות המחייבות בהגשת דוח שנתי". לגבי הכנסות משכר דירה נקבע, כי ניתן לדווח ולשלם שיעור מס של 10%

נשמח לסייע בשאלות והבהרות נוספות, עו"ד (רו"ח)
מאורי עמפלי, עו"ד מיכל זנקו, עו"ד (כלכלן) אדי
רשקובן ועו"ד (חשבונאות) שי ארז.
הנכם מוזמנים לקרוא מאמרים ועדכונים נוספים באתר
המשרד www.ampeli-tax.co.il.
אין באמור ברשימה זו כדי להוות חוות דעת ו/או ייעוץ
משפטי בסוגיות הנידונות ובכל אופן מומלץ להתייעץ
עם מומחה מס לפני נקיטת צעדים משפטיים ו/או
אחרים המסתמכים על רשימה זו.